

HET GIF DER SLANG

Jan Yoens werd tot hoofdman der stad Gent uitgeroepen. Zijn eerste daad was, zich onverwijld te verzetten tegen de werken der Bruggelingen, die de Leie met de Reie wilden verbinden door middel van een vaart, loopende van Deinze tot Sint Joris ten Distel. Dat het verzet gemeend was, bewees het oprichten van twee gewapende troepen Witkappen, onder het bevel van Arnold de Clerck en Gerard Simon Colpaert.

De Bruggelingen waren juist bezig met delven tusschen Aalter en Knesselare, toen de Gentenaars aankwamen. Het grootste gedeelte der werklieden nam de vlucht, zij die weerstand boden, werden gedood. Daarna bezocht Jan Yoens beurtelings de steden Dendermonde, Aalst, Deinze en Ninove, alwaar men hem met vreugde ontving. Evenwel begreep Yoens, zoo goed als Artevelde, dat de beweging in Vlaanderen geenszins kon worden beschouwd als de eenparige uitdrukking van den nationalen wensch, zoolang de burgerij van Brugge zich daarmede niet had vereenigd. Jan Yoens besloot dus zich aan het hoofd van tien duizend zijner mannen te stellen, om Brugge tot onderwerping te dwingen.

Het was ongeveer negen uur in den morgen. Naast de rijen der Witkappen en toegeruste burgers, bevonden zich vrouwen, kinderen en grijsaards, die afscheid namen van degenen die zij liefhadden. Daarna trok de oneindige stoet van volksmannen de Kortrijksche poort uit, op weg naar Deinze.

Een mager, misvormd, oud manneke hinkte en trippelde langs de gelederen. Een vuile, slordige plunje hing om zijn kreupel lijf ; zijn gezicht drukte wantrouwen uit en de valsche oogen gluurden onheilspellend.

— Hé, Bernard, kromme vader Bernard ! riep Arnold de Clerck.

De grijze, gluipende kijkers van den vrek sperden zich wijd open, toen hij antwoordde :

— Ik zeg u dat de graaf met een groot leger naar Vlaanderen komt, ik heb duizenden soldaten gezien, ja, duizenden en duizenden.

Dit verwekte algemeene ontsteltenis.

Hij zag schuw in het rond en voegde er aan toe :

— Gij zijt verkocht !

Hadden al de mannen plotseling van eene geheimzinnige, onzichtbare hand, een slag in het gelaat gekregen, nog had hunne verbluftheid en verbazing niet grooter kunnen zijn als bij dit gezegde.

— Verkocht ?

— Ja, verkocht.

— Aan wien ?

— Aan den graaf.

Een doodsche stilte heerschte. Arnold de Clerck was bleek als linnen geworden.

— Door wien ? vroeg Vercammen, een forsich gebouwde smid.

— Door wien ?... wel door wien anders dan dengene, die u aanvoert.

— Door Jan Yoens ?

— Ja.

— En waarom dat ?

— Ja, dat is een heele historie. Jan Yoens heeft een schoone dochter en hij wil ze tot gravin verheffen en...

Een bons ! een gekerm !... De ellendige vrek tuimelde in het zand ; Arnold de Clerck had hem een klinkende oorveeg toegediend.

— Dat is gemeen, riep Vercammen, de zware vuisten vooruitstekend.

— Wat, Vercammen, gij durft dien schurk verdedigen die Jan Yoens een verrader noemt ?

— Raakt geen weerloozen. Omdat die sukkelaar krom en zwak is, durft gij hem te lijf ; maar nu een man met twee sterke armen u den strijd aanbied, nu strijkt gij de vlag.

— Ik vecht tegen geen witkap !

— Omdat gij te laf zijt.

— Te laf ? Het woord striemde Arnold de Clerck in het gelaat als de slag van een karwats. Te laf ! Dat zou hij ondervinden. Gelijk een getergde leeuw sprong hij op den reusachtigen, breedgeschouderden smidsbaas toe. Een vinnige strijd ontwikkelde zich, terwijl de Witkappen zich om hen schaarden en de oude jood als een jankende hond bleef rondloopen, aldus de woede van Vercammen aanhitsende. Deze onvoor-

ziene gebeurtenis verwekte een algemeene opschudding. Het groote leger werd een oogenblik in zijn gang gestuit.

— Wat is er? vroeg Jan Yoens toen hij die stoornis in de rangen zag en een donker waas kwam over zijn gelaat.

— Een gevecht, kapitein! klonk het in het rond.

Hij drong door de massa heen, die eerbiedig voor hem uit den weg ging, tot op de plaats waar de twee mannen met een vreeselijk gebeuk van vuistslagen, op den grond worstelden. Zijne krachtige handen grepen de twee vechters en rukten hen van een. Eerst zag hij het bebloede, gezwollen gelaat van Vercammen. Toen bekeek hij den ander, eveneens bloedend en erg gekneusd.

— Wat! gij! Arnold de Clerck!

Hij kende Arnold als een voorbeeldigen, braven jongen. Hij bezat een goed hart, doch was wild, maar dit alleen tegenover den vijand.

— Wat beteekent dat? vroeg Yoens.

Arnold de Clerck beurde het hoofd op.

— Het is mijne schuld! sprak hij.

— Uwe schuld?

— Ja, kapitein.

— Dat kan ik moeilijk aannemen.

Yoens bekeek Vercammen. Deze was beschaamd over hetgeen er was voorgevallen. Nu hij Yoens voor zich zag en in dien open blik keek, verdween het wantrouwen dat de vrek had verwekt geheel en al.

— Het is mijne schuld, zei Vercammen beschaamd.

— Ik moet weten wat er hier gebeurd is, hernam Yoens, met dezelfde onverbidde lijke gestrengheid.

Niemand antwoordde. De aanvoerder werd meer en meer nieuwsgierig. Waarom wilde men hem de reden van den twist niet zeggen?

— Arnold de Clerck, sprak hij, als bevelhebber der troepen, beveel ik u mij te zeggen, wat de oorzaak van den twist is geweest... waarom hebt gij gevochten?

— Omdat... kapitein... omdat Vercammen mij lafaard heeft genoemd.

Yoens bezag den smidsbaas, die beschaamd naar den grond keek. Hij beseftte, dat hier iets buitengewoons was voorgevallen en zijn instinkt zeide hem, dat het thans het oogenblik niet was om verder aan te dringen.

— 't Is wel! sprak hij, ik zal die zaak later onderzoeken.

Zich toen tot de anderen wendende, beval hij:

— Allen in 't gelid... Vooruit!

Op dit bevel liepen de mannen naar hun plaats terug en spoedig waren de rangen hervormd.

Voor het oogenblik had de lastertaal nog geen vruchten gedragen, maar het zaad van wantrouwen was gestrooid en zou ontkiemen. En dat was de wraak van den ellendigen wekeraar, het eerste gif der listige slang.

* * * * *

Bloedrood ging dien dag de zon onder. Het leger der Vlamingen sloeg zijn kamp op te Deinze en werd door de bevolking dier stad hartelijk ontvangen. Het was een algemeene vreugde. Morgen zou men op Brugge aanrukken en hare bewoners trachten te overhalen om tegen den vijand hunner privilegiën samen te spannen. Jan Yoens was vol hoop, niemand toch, geen enkel Vlaming, zou den burgeroorlog verkiezen in plaats van gezamenlijk tegen den graaf op te rukken.

Arnold de Clerck had dien dag mistroostig rondgelopen. Hij was een brave jongen, doch hetgeen de kromme Bernard onder de Witkappen had verspreid, wilde hem niet van het hart. Waar was de woekeraar gebleven? Hij besloot hem te gaan opzoeken, hem de verraderlijke en leugenachtige tong uit den mond te rukken.

Hij steeg te paard, rende naar Gent, maar moest onverrichter zake terugkeeren. De woekeraar was niet in zijn huis teruggekeerd. Het kleine meisje dat de lezer reeds kent en dat hij tot zijne meid had gemaakt, zeide hem dat Bernard het leger gevolgd en voor lange dagen afwezig was. Een gedachte schoot de Clerck door het brein. Zoo de schelm eens naar het leger van den graaf vertrokken was om hem te verwittigen van de plannen van Yoens? De Clerck bezat een goeden draver, de dag was nog lang, hij besloot dus een uitstap te doen, te meer daar hij het leger des anderendaags toch gemakkelijk zou kunnen inhalen. Hij reed in de richting van Oudenaarde en kwam tegen den avond in de stad aan. Aan de poorters vroeg hij of men niet een oud ventje gezien had, hinkend aan het linkerbeen, met een leelijk gelaat en borstelige haren.

— O, riep de schildwacht, die dadelijk den persoon meende te herkennen, die heeft voor een paar uren geheel de wacht haar kronen afgetrosgeld.

— De wacht?

— Ja, hij kwam hier bijna halfdood aan, wij hadden medelijden met hem en gaven hem te eten en te drinken, terwijl wij hem in het wachthuis lieten uitblazen... en weet gij hoe de schelm ons beloonde?... Hij haalde dobbelsteen uit zijn zak en stelde ons een worp voor... Hij had juist nog drie stuivers, zeide hij, die hij wel wilde wagen... Uit medelijden stemde men in zijn verlangen toe... Men wierp, bleef werpen tot al onze stuivers en kronen verdwenen waren in de zakken van dien ellendigen hond... Ik wou dat ik hem onder handen kreeg, ik brak hem wis de kromme beenen...

— En waarheen is hij gegaan? vroeg Arnold.

— Hij is de stad doorgetrokken, den weg naar Ronse op.

— Ik dank u, zei de Clerck.

Hij wilde heenrijden.

— Heeft hij u ook bestolen? vroeg de krijger.

— Ja.

— Als gij hem zijn rekening toedient, voeg er dan voor mij maar eene afkorting bij, de rest zal ik hem zelf wel geven, zoo de duivel wil

« Waar gaat gij heen ? » vroeg Arnold. (Blz. 152)

dat de kromme schelm mij ooit weer onder de handen valt.

— Het is goed, zei Arnold.

Hij gaf zijn paard de sporen en vlug als de wind verdween hij.

— Een kranige kerel, mompelde de wacht, en wat vlamden zijn oogen... Het is te hopen dat de kromme hem onder de handen valt, ik geef geen oortje voor zijn leven meer.

Arnold de Clerck was op een uitgestrekten heidegrond, nabij Schoorisse. De zon was ginder ver achter de heuvelketen reeds ondergegaan, alles was rustig en kalm. Arnold twijfelde er aan of hij Bernard dien dag nog zou vinden, het was immers onmogelijk dat de gebrekkige woekeraar denzelfden avond nog Ronse zou bereiken. Denkelijk zou hij ergens een onderkomen vragen en dan werd de opzoeking moeilijker en was er veel gevaar dat hij hem niet vinden zou. De woekeraar kon ook best den weg over Doornik nemen, zoodat Arnold zijn spoor geheel zou bijster worden. Moedeloos reed hij verder, de heide op, toen hij eensklaps een gestalte zag bewegen op een zeven honderd passen voor zich. Hij hitste zijn paard aan en enkele oogenblikken nadien uitte hij een kreet van blijdschap. Het was inderdaad de oude Bernard. Hij herkende hem aan zijn hinkenden gang.

— Sta! riep hij hem toe.

De oude draaide het hoofd om en toen hij den ruiter zag, zonk hij bijna in den grond.

— Groote God! stamelde hij, die kerel komt ontijdig.

Hij liet zich op de knieën zakken en stak de handen ten hemel.

— Doe mij geen leed! kermde hij, toen Arnold de Clerck nader was getreden.

Deze steeg van zijn paard en stond weldra voor den woekeraar.

— Waar gaat gij heen? vroeg Arnold en bezag hem met vlammen-
de blikken.

— Ik ga mijne oude zuster bezoeken.

— Zoo, uwe zuster, en waar woont die?

— Die woont te Ronse.

— Weet gij, dat gij den dood schuldig zijt?

— Ik, en waarom toch? vroeg het manneke bevend.

— Omdat gij de rangen der Witkappen hebt verlaten.

— Ach, ik weet dat ik weldra zal sterven en daarom wilde ik afscheid nemen van mijn goede zuster.

— Gij venijnige slang! kreet Arnold de Clerck kwaad, wil ik u eens zeggen, waar gij naar toe gaat?

De oude verbleekte.

— Naar mijne zuster! herhaalde hij.

— Naar het leger van den graaf, om uw volk te gaan verkoopen, om den judaspenning te ontvangen.

— Dat is gelogen, de Clerck. Ik zweer het bij mijne ziel, dat is gelogen!

— Zwijg, ellendeling. Uwe plannen zijn ontdekt. Gij wildet ons allen den beul overleveren, nadat gij het wantrouwen in onze rangen hebt gezaaid.

— Ik... ik... ik... stamelde de oude.

Hij zag om zich heen. Zoover zijn blik reikte, was geen levende ziel te zien. Vlug als de bliksem haalde hij een dolk van onder zijn gescheurd wambuis en wierp zich op den jongeling, met eene kracht die men van hem niet meer zou hebben verwacht. Gelukkig kon de Clerck den stoot ontwijken, anders ware het met hem gedaan geweest. Hij wierp zich op den weekeraar voordat deze hem ten tweeden male kon aanvallen, ontrukte hem het wapen en duwde hem tegen den grond, roepende :

— Vuige moordenaar, uw laatste uur is geslagen. Zoo gij eene ziel hebt, zie dan dat ge vergiffenis krijgt... Ik wil Vlaanderen van een schelm verlossen.

Het staal flikkerde in de avondschemering, een doffe slag bonsde, een kreet weerklonk... het staal drong diep in het lichaam van den ellendeling. Het bloed vloeide uit eene breede wonde... de oude was dood.

Arnold de Clerck stond op, sprong weer te paard en mompelde :

— Goddank, dien heeft Vlaanderen niet meer te vreezen.

En hij verdween in de duisternis.

Van Zoen

en de Witte
Kaproenen

Van Laeken

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT
NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1943

INHOUD

	Blz.
I. DE ZONDERLINGE BOOGSCHUTTER	5
II. DE HERBERG « DE MAAN »	12
III. DE DOCHTER VAN DEN SAMENZWEERDER	20
IV. IN DE SCHUILPLAATS DER OPROERLINGEN	29
V. VOOR DE SINT-BAVO	34
VI. BIJ DEN GRAAF	41
VII. BIJ DE HEKS	48
VIII. HET VERHAAL VAN DEN GRIJSAARD	57
IX. FILIPS VAN ARTEVELDE	70
X. DE WITKAPPEN	75
XI. WILLEM HEETHOOFD EN JOOS	81
XII. EEN VREK	96
XIII. DE SMART VAN LIVIA	105
XIV. DE WRAAK VAN COLPAERT	111
XV. DE VOORSPELLING	123
XVI. BRAND	130
XVII. HET GEZANTSCHAP	139
XVIII. HET GIF DER SLAG	147
XIX. NAAR BRUGGE	153
XX. HET PLAN DER GRAVIN	157
XXI. HET EINDE VAN EEN HELD	163
XXII. EEN SOMBERE NACHT	169
XXIII. TERUG TE GENT	178
XXIV. HENDRIK VAN CASSEL	182
XXV. DE SCHAKING VAN LIVIA	189
XXVI. OP ZONNEBEKE	196
XXVII. NAAR NAZARETH	212
XXVIII. DE VOORSPELLING VAN URSULA	228
XXIX. LIVIA EN KAATJE	234
XXX. WEST-ROZEBEKE	242

De wederstand door den edelman geboden verdubbelde de woede zijner aanvallers en nieuwe moordkreten weergalmden met vernieuwde kracht.

En nogmaals rukte Maarten op hem los roepende :

— Vrienden, staat mij bij... Die maakt het te lang... hij moet opgeruimd !...

.... en wierp het toen in de rivier (blz. 426)

Henri Van Calster zag den dood voor de oogen.

Zijne krachten waren uitgeput... hij gevoelde zijne knieën knikken... zich ineenzakken... een wolk bedekte als het ware zijn gezicht... het brullen van het volk begon hem als een dof geluid in zijne ooren te galmen. De uitwerking van verscheidene stooten en builen aan het hoofd

dwaze tot in het midden der Witte Kaproenen, terwijl zijne manschap-
pen door de voorhoede der Gentenaars verhinderd werden hem te vol-
gen.

Bianca vertrok en liet Livia in de diepste zwaarmoedigheid achter (blz. 404).

Hij werd dadelijk omsingeld.

Honderd zwaarden en knodsen werden tegen hem opgeheven ; allen
weerstreefden naar de eer om den geduchten aanvoerder der Leliaerts
te lijve te gaan en hem den genadeklop te geven.

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ
St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.